

בארה של תורה

פשוט עיון ודרש בפרשת השבוע ופניני השקפה ומוסר / נכתב ונערך ב"ה ע"י הרב ראובן גולן

יו"ל ע"י מוסדות דרכי תורה רחובות, בתי מדרש להוראה ולרבנות וכוללים לאברכים מצויינים, רח"י ח"ש 12

כתובת המערכת:

רחובות- ההגנה 56/5

טל' - 055-2537170

דוא"ל להערות וקבלת

העלון מדי שבוע:

rg5740@gmail.com

גליון 697 שבט תשפ"א שנה טו'

העלון מוקדש לע"נ המנוח מיכאל בן יוכבד אביגיל הנוך ז"ל ע"י משפ' הנוך, וזנעני הי"ו

פרשת וארא

הרב ויינברג הבין שאם הבחור יעזוב את הישיבה הוא לא יחזור אליה יותר, וחבל היה לו להפסיד בחור מוכשר כמוהו. הוא התפלל לה' שיתן בפיו תשובה שתשפיע עליו להישאר בישיבה ולא לנסוע לתחרות השחמט באמריקה.

לפתע עלה במוחו רעיון מבריק. הוא פנה לבחור ואמר, "בוא נעשה עסק, אנחנו נשחק יחד שחמט, אם תנצח אותי, אתן לך כפרס את כל הוצאות הטיסה לאמריקה, אך אם אני אנצח אותך תתן לי תקיעת כף שאתה נשאר בישיבה". הבחור הופתע לשמע הדברים, אך הסכים. הם התיישבו משני צידי לוח השחמט והחלו לשחק, **ולמרה הפלא ראש הישיבה ניצח את אלוף השחמט בתוך זמן קצר!** ולאחר תקיעת הכף שנתן לא היתה לו ברירה אלא להישאר בישיבה. והוא אכן נשאר, ועלה במעלות התורה עד שצמח והפך לתלמיד חכם.

לאחר שנים שאל התלמיד הנ"ל את הרב ויינברג, "כשהסכמתי לשחק עם הרב הייתי בטוח שאנצח וכך אקבל את הוצאות הטיסה. אך כיצד הרב העז לשחק איתי? והרי מעודו לא שיחק בשחמט ואינו בקי במהלכי המשחק?". הרב השיב לו תשובה שהיא יסוד עצום בעבודת ה'- "אני רציתי בכל נפשי שתמשיך להתעלות בישיבה ולא היתה בלבי שום מחשבה אחרת או אינטרס אישי, וכשיהודי דבק במטרה רוחנית ללא כונה זרה הקב"ה מסייע בידו להשיג את המטרה הנכספת שלא בדרך הטבע, ופתאום הוא מגלה כוחות חדשים ועצומים שלא היו לו, והם עומדים לרשותו כדי שיגיע אל המטרה. **אני רציתי בכל מאדי, והקב"ה לקח את אצבעותיי וכיוון אותן על לוח השחמט כדי שאנצח אותך.**"

הגאון רבי יצחק זילברשטיין העיד ("קול ברמה" גליון 320 עמ' 35) שאמר את יסוד הדברים הללו בפני כמה מגדולי ישראל והם הסכימו ואמרו שהדברים נכונים מאד, **ושכל יהודי שתהיה לו כונה טהורה להשיג מטרה רוחנית כזו או אחרת, ולא יתערב בכך שום רצון אחר, השי"ת יסייע בידו למעלה מדרך הטבע.**

ר' אריה לוי העדיף לסבול כל חייו מקפידת ר' ברוך בער ובלבד שלא להיות כפוי טובה

"ויחזק לב פרעה ולא שלח את בני ישראל" (ט, לה)

בספר **מעשי ה' לרבי אליעזר אשכנזי** (מעשה מצרים פכ"ד) הקשה מדוע חיזק ה' את לב פרעה עד שיצאו ישראל נגד רצונו, ולא פעל אצל פרעה שישחרר את בני ישראל מדעתו ורצונו הטוב. עוד הקשה מהו שנאמר בהגדה של פסח "ואילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים, הרי אנו ובנינו ובנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים", וכי מנין שלא היינו נגאלים באופן אחר.

ותירץ, שאילו היה פרעה מוציא את ישראל מרצונו הטוב, אזי היינו משועבדים ומחויבים להכיר לו טובה לעולמים, ואם כן

"הקב"ה לקח את אצבעותיי וכיוון אותן על לוח השחמט כדי שאנצח אותך"

"הם המדברים אל פרעה מלך מצרים וגו', הוא משה ואהרן" (ו, כז)

רש"י פירש "הוא משה ואהרן- הם בשליחותם ובצדקתם מתחילה ועד סוף". ולכאורה אך למותר הוא, כי בודאי שצדיקים כמותם יתמידו בשליחות שנצטוו עליה מאת ה' ויבצעו אותה ביראה וצדקות ומדוע הוצרך הכתוב להעיד על כך.

ונראה בביאור הענין, שגם האיש היותר גדול, בבואו לפעול מטרה או שליחות מסויימת, הגם שכונתו המרכזית והעיקרית היא לשם שמים, הרי שהיות ואדם הוא לא ימלט שלא תתערב במחשבתו איזו טובת הנאה עצמית. ובפרט כשרואה שמעשיו מצליחים ומתפרסמים, שאז רגשי הכבוד נמסכים בנפשו, והמחשבה הטהורה שהיתה מנת חלקו מתחילה, מפנה חלק ממקומה למחשבות של גאווה, עד שחול וקודש משמשים אצלו בעירבוביא. ומכיון שזהו טבע האדם, העיד הכתוב "הוא משה ואהרן- **הם בשליחותם ובצדקתם מתחילה ועד סוף**", שכמו שמתחילה היתה כל כונתם של משה ואהרן בשליחות זו לשם שמים, כך במשך כל השליחות כששמם התפרסם ונודע בארץ מצרים ובכל העולם, לא זחה דעתם ולא נתגאו, ושום שמץ של מחשבת כבוד או טובת הנאה אישית לא מצאה מקום בלבם.

ויתכן שהיה זה תנאי להצלחת שליחותם, כי אם ח"ו היתה מתערבת בלבם מחשבה של טובת הנאה לא היה עולה בידם להביא חירות וגאולה לישראל. אולם היות ושליחותם היתה מזוקקת ונקיה מכל רצון ומחשבה של פניה ונגיעה אישית, ליוותה את דרכם סייעתא דשמיא עצומה אשר פתחה בפניהם את כל השערים. **והן הן הדברים בכל איש מישראל שיחתור בכל כוחו להשיג מטרה רוחנית, ויתאמץ שלא לערב איזה אינטרס או נגיעה עצמית בדבר, שכן השמים יסייעו לו לממש את שאיפותיו הטהורות, ובודאי יצליח.**

ב. מול הכותל המערבי שוכנת ישיבת "אש התורה", שאותה הקים **הגאון רבי נח ויינברג זצ"ל**. מדי פעם נוהגים אנשי הישיבה לרדת לרחבת הכותל ולחפש בחורים שניתן לקרבם לתורה. פעם אחת ירד לשם הרב ויינברג והבחין בבחור עדין ובעל מידות טובות. הוא הזמינו לביתו ושוחח עמו על יהדות, ואף הלך עמו להיכל הישיבה. המראה הנהדר של הבחורים השוקדים על תלמודם עשה רושם עז בלבו, והוא נענה להצעת הרב להישאר בישיבה. לאחר שבועיים שבהם התקדם והתעלה, הגיע הבחור לראש הישיבה כדי להיפרד ממנו. הרב שאל לסיבת הפרידה, והבחור סיפר שהוא נחשב כאחד הגאונים והמומחים בארץ למשחק השחמט, וכעת מתקיימת בארצות הברית אליפות העולם בשחמט, והוא טס לשם כדי להתמודד על התואר הנכסף.

ר' בנימין בן שלמה ז"ל + סרח בת רחמה ע"ה
ר' שלמה בן טאוס ז"ל + נאוה בת תאגיה ע"ה
אהרן בן יהיא ז"ל + רחל בת סאלחה ע"ה
יחיא בן טלאת ז"ל

איתן בן מרים ומסעוד גהלי ז"ל
סולימאן בן שלם אברהם ז"ל
כלפו בן רגינה חיון ז"ל
יעחק בן לונה טובול ז"ל

נור בת שמש וסאלח מונייגר ע"ה
עליזה בת לאה הררי ע"ה
אהרון בן נחמיה אביבי ז"ל
יקוט בת עליה ז'אנו ע"ה

ברוך בן חנה בן אבו ז"ל
ורדה בת מסעוד עטיה ע"ה
יעקב אהרון בן אפרים וייס ז"ל
אליהו בן רוזה סוזאנה ז"ל

עמו לימוד בחברותא במסכת עירובין ובשלחן ערוך אבן העזר. היתה זו זכות שמעטים זכו בה.

כעבור שנה הופתע ר' ברוך בער כשתלמידו החביב בא כדי להיפרד ממנו, כשפניו מועדות לישיבת וולוז'ין המעטירה. הרב הביע את מורת רוחו ולא הסתיר את הקפדתו הרבה. לימים סיפר ר' אריה כי יודע הוא בבירור שקפידתו של רבו עשתה רושם, ותלה בה כמה מאורעות ומקרים רעים שאירעו לו. אולם הצעד שעשה היה מוכרח וחיוני באשר בעל האכסניה שבה התגורר ראה את התמדתו בתורה ושמע על כישרונותיו ועל היותו חברותא של ראש הישיבה, ועקב כך דחק בו להקדיש מעט מזמנו ל"הרחיב אופקים" וללמוד שפות זרות וספרות ומדעים, והיה מפתחו בפיתויים שונים, ור' אריה חשש פן יצליח הלה במזימתו ולכן החליט לעזוב במהירות את העיר ולעבור לישיבה אחרת.

שומעי לקחו של ר' אריה שאלוהו מדוע לא גילה זאת לרבו וכך היה מציל עצמו מהקפידה שכה הזיקה לו. אך ר' אריה השיב תשובה מדהימה, "לא הייתי יכול לעשות זאת, שכן היה גורם הדבר לקפידתו של רבי על בעל האכסניה, ואני שאכלתי מפתו ונהניתי ממנו כיצד אוכל להשיב לו רעה תחת טובה?...".

אף שלא היינו עבדיו בפועל היינו כפופים לו לדורי דורות כדי שלא להיות כפויי טובה, וזו איננה חירות מוחלטת. ורק על ידי שפרעה התנגד נחרצות לשחרר את ישראל והם יצאו משם על אפו וחמתו ביד חזקה ובזרוע נטויה, אין לנו כיום שום חובת הכרת הטוב כלפיו וחירותנו גמורה ומוחלטת, ואין לנו להודות ולהכיר טובה כי אם להשי"ת על כל הטוב אשר גמלנו.

ב. ומכאן נלמד עד היכן מגיע גודל חיוב הכרת הטוב. כי לכאורה הלא תימה היא, מדוע אם היה פרעה משחרר מרצונו היה מוטל על ישראל להכיר לו טובה לאחר הסבל הרב והשעבוד המר שגזר עליהם. ועל כרחך שהכרת הטוב אינה מתקזזת לנוכח הרעות שעשה לך אותו אדם, ואף שבדאי יקבל עונש על הרעה, אין זה סותר את חובת הכרת הטוב כלפיו בעבור הטובה שפעל.

דוגמא נפלאה ליסוד חשוב זה מצינו במעשה נורא המובא בספר מעילו של שמואל (עמ' קסד') אודות הצדיק הירושלמי רבי אריה ליון זצ"ל. כבר בהיותו בן שש עשרה הוא נמנה על בחירי ישיבת סלוצק, ושלט בכל סדר נשים בעל פה, גמרא רש"י ותוספות. משם פנה ללמוד בישיבת קמניץ שבראשה עמד הגאון רבי ברוך בער בעל הברכת שמואל. הרב קירב וחיבב את הבחור החדש שהיה בו שילוב של תורה ויראה ומידות טובות, וקבע

זכה במטר לברכה במגדל אור של תורה וחסד!

בניית קומת בית הכנסת שע"י מוסדות "דרכי תורה"

בעיצומה. תרומת מטר מזכה בהנצחה במבואה מפוארת

להיכל בית הכנסת ובית המדרש שע"י "דרכי תורה".

לפרטים: 054-2637798 או 08-9452903 ניתן לתרום בנדירים פלוס.

הספר "בארה של תורה" עכשיו בחנויות הספרים!

המחבר החל את כתיבת חידושי והוצאתם לאור בעידודו של מרן שר התורה הגאון הגדול רבי חיים קניבסקי שליט"א, ועתה, לאחר שנים רבות ומאות גליונות, החידושים הנפלאים, התובנות המחכימות, ולקחי החיים המדהדים, קובצו בכרך אחד בכלי נאה ובמהדורה מאירת עיניים.

בין בתרי הספר ניתן למצוא נושאים חשובים ובווערים שמעסיקים את כולנו בחיי היום-יום, כמו זוגיות ושלוש בית, חינוך הבנים, כיבוד הורים, אמונה ובטחון, התמודדויות ונסיונות החיים, העצמה אישית, נוער בסיכון ועוד.

הקורא ימצא ב"בארה של תורה" מנעד רחב של חידושים ממקורות וסגנונות שונים, פשוט ועיון רמז ודרש, לצד פניני השקפה ומוסר, מבתי המדרש והאסכולות המגוונות של גדולי ישראל לדורותיהם מכל העדות והחוגים.

זמני התפילות

בביהכ"נ "דרכי תורה"

שבת קודש פרשת וארא

מנחה גדולה - 12:10

מנחה ערב שבת (קרבת) - 16:30

הדלקת נרות - 16:40

שחרית מנין נץ (קרבת) - 5:50

שחרית מנין מרכזי (קרבת) - 8:15

מנחה מנין א' (קרבת) - 13:30

תהלים לבנים - 13:00

תהלים לבנות - 13:30

הלכה - 14:00

גמרא ופרשת השבוע - 14:45

מנחה מנין ב' (קרבת) - 15:30

"רעוא דרעוין" - 17:25

צאת השבת - 17:32

ערבית מוצ"ש - 17:40

ימות החול

שחרית (קרבת) - א. מנין נץ. ב. 8:15.

מנחה (קרבת) - א. 13:00. ב. 16:25.

ערבית - 17:15.

"עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכיה מאושר"

פרנס השנה ידידנו היקר ר' אברהם בן לונה טובול הי"ו לע"נ רחמים בן זוהרה ז"ל.

ופרנסי השבוע: ר' שאול בן רחמה חתון הררי הי"ו לע"נ עזרא בן פלורנס ז"ל, שאול בן בוליסה

ז"ל, פלורנס בת שרה ע"ה, אברהם שלום בן רחמה חתון ז"ל, בת שבע בת רחל ע"ה.

ר' חגי יעקב בן שרה נחום ומשפחתו הי"ו.

ור' מישל בן אזעם ישעיהו הי"ו לרפואה שלימה לאמו מרת אעזם בת שרה ישעיהו תחי'

יזכו לרוב נחת והצלחה מיוצאי חלציהם, ובבריאות איתנה ופרנסה טובה,

ויבורכו הם ובני ביתם בכל הברכות הכתובות בתורה.

מירה מזל טוב בת יוכבד אביגיל חנוך ע"ה

בהירה בת מזל ע"ה ע"י חלפון

ששון בן עליזה בנימין ז"ל

גדעון בן רחל נעמן ז"ל

תמר בת חיים ע"ה ע"י יעקב

תמר בת לבנה ע"ה ע"י הלל

הרב ישי בן סעדיה שרעבי זצ"ל

ניסים בן זוהרה ז"ל ע"י אוריין

אריה יהודה לייב בן מרדכי מרק סקאני ז"ל